

Номінативно-референційний вимір сучасного англomовного новинного інтернет-дискурсу // International research and practice conference «Modern philology: relevant issues

and prospects of research» : Conference proceedings, October 20-21, 2017. Lublin:

Izdevnieciba «Baltija Publishing». – С. 92-96.

НОМІНАТИВНО-РЕФЕРЕНЦІЙНИЙ ВИМІР СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО НОВИННОГО ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСУ

Мосієнко О. В.

кандидат філологічних наук, доцент

доцент кафедри англійської філології та перекладу

Житомирського державного університету імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

Однією з актуальних проблем сучасної лінгвістики, пов'язаних з поглибленим вивченням комунікативного та когнітивного аспекту номінативних одиниць, є визначення особливостей використання цих засобів у процесі породження тексту, принципів їх оптимального розміщення у відрізках тексту як лінійної послідовності мовленнєвих одиниць та їх ролі у зв'язності тексту.

Дослідження номінативних одиниць мови відбувається на рівні дискурсу та у взаємодії з мисленням, що й зумовлює актуальність вивчення тенденцій функціонування номінативно-референційних одиниць у медіа дискурсі, який являє собою вербалізовану, мовленнєво-мислительну діяльність, яка має два плани вираження: власне лінгвістичний і лінгвокогнітивний. Лінгвістичний план відображений у мовних засобах, які використовуються в тексті, а лінгвокогнітивний пов'язаний з мовною свідомістю, яка зумовлює вибір мовних засобів і впливає на породження і сприйняття тексту [1, с. 112].

Новинний Інтернет-дискурс є різновидом медіа-дискурсу, що відбиває процес і результат діяльності ЗМІ, тобто сукупність мовленнєвих дій, які

відбуваються між автором і читачем у процесі їх комунікативної взаємодії в певному контексті [3]. Досягнення бажаного комунікативного ефекту газетного тексту забезпечується використанням номінативно-референційних одиниць (далі НРО), які визначаємо як мовні засоби, котрі складаються з номінативного та референційного компонентів і здійснюють референцію до об'єктів дійсності, реконструюючи реальність. Номінативна складова представлена іменником або іменним словосполученням, а референційна – детермінативами.

Функціонування номінативно-референційних одиниць пов'язане з теорією референції, суть якої полягає в тому, що вибраний у процесі пізнавальної діяльності людини об'єкт стає предметом мовної номінації і фігурує у мисленні як референт даного йому імені. Теорія референції пояснює функціонування англійського артикля та акумулює такі теорії артикля як теорію актуалізації, логічну теорію та теорію означеності/неозначеності [2, с. 8-9], глибинна суть якої відображається функціонуванням номінативних одиниць мови [4, с. 56-60], які сполучаються з детермінативами – артиклями, вказівними і присвійними займенниками та квантифікаторами.

Когнітивно-дискурсивна парадигма дозволяє трактувати детермінативи як сигнали перспективізації референтів. Їхній зовнішній, або надситуативний, статус відображений власними назвами, які вказують на незалежність об'єкта від ситуації. Внутрішня, або ситуативна, перспектива представлення об'єктів встановлюється означеними НРО, а зв'язки між референтами відображаються реляційними НРО, утвореними сполученням іменників із власними назвами у родовому відмінку або присвійними займенниками. Відповідно, дискурсивно-когнітивні студії виявляють у НРО ідентифікаційну, реляційну й характеристичну перспективи представлення референтів. Комунікативно-текстові функції НРО відображенні у їхньому вживанні в різних текстових сегментах – заголовку, вступі, блоках головної події і коментарів, а також у заключному абзаці – відповідно до дискурсивно-номінативних стратегій як схем послідовного формування завершених образів позамовних об'єктів,

співвідносних із базовим рівнем категоризації, на якому ми зазвичай сприймаємо навколишній світ.

Ідентифікаційна функція НРО реалізується власними назвами, адресними іменами, утвореними поєднанням онімів із класифікаторами, а також означеними й вказівними фразами, які локалізують референти стосовно окремих складників ситуації [5]. Власні назви й адресні імена ідентифікують об'єкти незалежно від ситуації, а означені НРО конструюють референти за ситуативними властивостями та стосовно внутрішніх компонентів ситуації або за характеристиками, котрі вирізняють особу. Так, у заголовку *Trump threatens to rain 'fire and fury like the world has never seen' on North Korea* [The Washington Times 8.08.2017] антропонім *Trump* репрезентує президента США у надситуативній перспективі, тобто незмінній для будь-якої ситуації.

Означені НРО співвідносять у тексті новин референти з конкретними точками відліку послідовності – початковою, проміжною, кінцевою, що репрезентуються одиницями відповідної семантики. Позначення початку послідовності передбачає вживання порядкового числівника *first* та прикметників, які іменують початок (*fore-running, incoming, initial, primary* тощо), напр., *Rep. Tom Cole said Thursday that President Trump might be the first president to pass major immigration reform* [The Washington Times 7.09.2017]. У складі означених фраз на співвіднесеність референтів з проміжним етапом послідовностей вказують усі порядкові числівники, окрім *first*, напр., *Rep. Steve Scalise, the third-highest Republican in the House, was shot in the hip, and was in critical condition, according to MedStar Washington Hospital Center* [The Washington Times 14.06.2017]. Стосовно кінця послідовностей референти ідентифікуються означеними фразами з прикметниками *last, final, past*, які представляють референти як заключні під час завершення певної дії: *the last elections, the last shops, the last debates, the final major act, the past 10 days, the past decade* тощо. Співвіднесення з кінцевим етапом послідовності використовується для позначення людей різних професій, статусу, тощо, напр., *Time has done little to dull the anger of James Parker, the last CIA officer to evacuate Vietnam, as the*

world this weekend marks the anniversary of the U.S. evacuation of the Saigon embassy just ahead of advancing North Vietnamese forces in 1975 [The Washington Times 28.04.2017].

Реляційна функція НРО здійснюється генітивними й займенниковими фразами, які у тексті новин пов'язують референти різного ступеня виокремленості. Словосполучення з іменником у родовому відмінку відбивають взаємодію між більш помітним і менш важливим референтом, позначеним другим компонентом фрази. Так, у заголовку *Trump's executive order for health care alternatives prods Congress to pass Obamacare repeal* [The Washington Times 12.10.2017] генітивна НРО *Trump's executive order* виділяє стосовно президента Дональда Трампа менш помітний референт – його указ. НРО з присвійними займенниками акцентують більшу помітність референтів, позначених іменниками: *She said her school system stands to lose money and the chance to educate some of its 4,000 illegal immigrant students, as well as perhaps having to let go its illegal immigrant staff* [The Washington Times 8.09.2017]. У наведеному прикладі займенникова НРО *her school system* фокусує увагу читача не на особі, а на системі шкільної освіти, яку вона пропонує.

Характеристична функція НРО реалізується неозначеним артиклем і квантифікаторами, які відображають якісні й кількісні властивості референтів із точки зору стороннього спостерігача – автора або учасника події. Наприклад, у висловленні *Three people have died and at least 20 more are injured after a car plowed into pedestrians in Melbourne's city center during the lunchtime rush* [The Washington Times 16.02.2017] квантифікативні НРО *three people* та *20 more* репрезентують жертв у кількісному аспекті, диференціюючи їх на тих, хто загинув і травмованих.

Таким чином, номінативно-референційні одиниці у текстах новин позначають референти, котрі репрезентують позамовну дійсність: номінативний компонент лише називає або характеризує предмети і явища, а детермінативи відбивають ракурс їхнього включення до дискурсу. Номінативно-референційні одиниці репрезентують події та їх учасників, сприяють зв'язності композиційних

елементів тексту новин і виконують ідентифікуючу, реляційну й характеристичну функції.

Література:

1. Дудолодова О. В. Публицистический дискурс как коммуникативный контекст функционирования гендерных репрезентаций / О. В. Дудолодова // Вісник Харківського нац. ун-ту. Сер. Романо-германська філологія. – 2004. – № 636. – С. 111–112.

2. Иванова Т. Ю. Английский артикль и его функционально семантические соответствия: автореф. дис. на соискание научной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки”/ Т. Ю. Иванова. – М., 1997. – 26 с.

3. Маслова С. Б. Указательные местоимение “that” как референтное средство английского языка / С. Б. Маслова, Л. А. Мойсеенок // Записки з романо-германської філології. – Вип.7. – 2000. – Одеса. – С. 175–182.

4. Попович М. М. Категорія означеності/неозначеності іменника в контексти теорії актуалізації Ш. Балі / М. М. Попович // Мовознавство. – 2001. – № 1. – С. 58–66.

5. Потапенко С. І. Мовна особистість у просторі медійного дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу) / С. І. Потапенко. – К.: Видавничий центр КНЛУ. – 2004. – 359 с.